

Nazwa przedmiotu Podstawy metodologii badań socjologicznych <i>Foundations of sociological research methodology</i>	Kod ECTS 02.06-S-PMBS
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot Wydział Nauk Społecznych, Instytut Socjologii UO	
Rok studiów, semestr, rok akademicki: I licencjat, semestr II, rok akademicki 2018/2019	
Nazwisko osoby prowadzącej: 1. Osoba odpowiedzialna za przedmiot (prowadząca wykład) – <i>Elżbieta Nieroba, enieroba@uni.opole.pl</i> 2. Osoba prowadząca warsztaty – <i>Anna Kopczak-Wirga, kopczak@uni.opole.pl</i>	
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin A. Formy zajęć i liczba godzin: <ul style="list-style-type: none"> • wykład (15 h) • warsztaty (30 h) <hr/> B. Sposób realizacji: <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia w sali dydaktycznej 	Liczba punktów ECTS: 3 <ul style="list-style-type: none"> • udział w wykładach: 15 h • udział w zajęciach ćw.: 30 h • udział w konsultacjach z nauczycielem: 10 h • samodzielne przygotowanie do ćwiczeń: 10 h • samodzielne przygotowanie do egzaminu: 10 h Suma 75 h = 3 ECTS
Status przedmiotu: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy 	Język wykładowy: <ul style="list-style-type: none"> • polski
Metody dydaktyczne Wykład <ul style="list-style-type: none"> • wykład z prezentacją multimedialną Warsztaty: <ul style="list-style-type: none"> • dyskusja • praca z tekstem • zadania projektowe Konsultacje: <ul style="list-style-type: none"> • zarówno regularne, jak też organizowane w indywidualnych przypadkach 	Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymaganie egzaminacyjne Sposób zaliczenia: <ul style="list-style-type: none"> • egzamin • zaliczenie z oceną <hr/> B. Formy zaliczenia: 1. Wykład: <ul style="list-style-type: none"> • egzamin ustny 2. Warsztaty: <ul style="list-style-type: none"> • kolokwium • ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie ocen cząstkowych otrzymywanych w trakcie trwania semestru (aktywność studenta, terminowe realizowanie zadań praktycznych) <hr/> C. Podstawowe kryteria: <i>Egzamin ustny</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>ocena bardzo dobra jeśli:</i> Student/studentka bardzo dobrze rozumie znaczenie badań w tworzeniu wiedzy socjologicznej. Bardzo dobrze zna i rozumie kluczowe pojęcia związane z metodologią badań naukowych. Bardzo dobrze zna różne podejścia metodologiczne. Bardzo dobrze rozumie logikę procesu badawczego. Bardzo dobrze rozumie miejsce teorii w realizacji badań socjologicznych. Bardzo dobrze rozumie problem przyczynowości, wyjaśniania i przewidywania. Bardzo dobrze zna zasady etyczne obowiązujące w nauce. – <i>ocena dobra/ dobra plus jeśli:</i> Student/studentka rozumie znaczenie badań w tworzeniu wiedzy socjologicznej. Zna i rozumie kluczowe pojęcia związane z metodologią badań naukowych. Zna różne podejścia metodologiczne. Rozumie logikę procesu badawczego. Rozumie miejsce teorii w realizacji badań socjologicznych. Rozumie problem przyczynowości, wyjaśniania i przewidywania. Dobrze zna zasady etyczne obowiązujące w nauce. – <i>ocena dostateczna / dostateczna plus jeśli:</i> Student/studentka w niewystar-

czającym stopniu rozumie znaczenie badań w tworzeniu wiedzy socjologicznej. Pobieźnie zna kluczowe pojęcia związane z metodologią badań naukowych. W niewystarczającym stopniu zna różne podejścia metodologiczne. Ma problem ze zrozumieniem logiki procesu badawczego. Ma problem ze zrozumieniem miejsca teorii w realizacji badań socjologicznych. Ma problem ze zrozumieniem problemu przyczynowości, wyjaśniania i przewidywania. Nie zna wszystkich zasad etycznych obowiązujących w nauce.

- *ocena niedostateczna jeśli:* Student/studentka nie rozumie znaczenie badań w tworzeniu wiedzy socjologicznej. Nie zna kluczowych pojęć związanych z metodologią badań naukowych. Nie zna różnych podejść metodologicznych. Ma problem ze zrozumieniem logiki procesu badawczego. Nie rozumie miejsca teorii w realizacji badań socjologicznych. Nie rozumie problemu przyczynowości, wyjaśniania i przewidywania. Nie postępuje zgodnie z zasadami etycznymi obowiązującymi w nauce.

Kolokwium

- *ocena bardzo dobra jeśli:* Student/studentka bardzo dobrze zna znaczenia podstawowych pojęć stosowanych w metodologii badań socjologicznych. Bez problemu potrafi dobierać wskaźniki dla terminów nieobserwowalnych bezpośrednio. Bardzo dobrze radzi sobie z konstruowaniem problemów badawczych i hipotez. Bardzo dobrze konceptualizuje i operacjonalizuje pojęcia. Bardzo dobrze rozumie różnice pomiędzy różnymi poziomami teorii. Potrafi sprawnie opisać różne podejścia teoretyczne dotyczące rozwoju nauki, wyjaśnić pojęcie paradygmatu, wskazać różnice pomiędzy socjologią pozytywistyczną i humanistyczną oraz ich implikacje dla metodologii socjologicznej. Bardzo dobrze rozumie problem przyczynowości, wyjaśniania i przewidywania zjawisk społecznych.
- *ocena dobra jeśli:* Student/studentka dobrze zna znaczenia podstawowych pojęć stosowanych w metodologii badań socjologicznych. Potrafi dobierać wskaźniki dla terminów nieobserwowalnych bezpośrednio. Dobrze radzi sobie z konstruowaniem problemów badawczych i hipotez. Dobrze konceptualizuje i operacjonalizuje pojęcia. Dobrze rozumie różnice pomiędzy różnymi poziomami teorii. Potrafi opisać różne podejścia teoretyczne dotyczące rozwoju nauki, wyjaśnić pojęcie paradygmatu, wskazać różnice pomiędzy socjologią pozytywistyczną i humanistyczną oraz ich implikacje dla metodologii socjologicznej. Dobrze rozumie problem przyczynowości, wyjaśniania i przewidywania zjawisk społecznych.
- *ocena dostateczna jeśli:* Student/studentka nie w pełni zna znaczenia podstawowych pojęć stosowanych w metodologii badań socjologicznych. Ma problemy z dobieraniem wskaźników dla terminów nieobserwowalnych bezpośrednio. W niewystarczającym stopniu radzi sobie z konstruowaniem problemów badawczych i hipotez. Ma problem z konceptualizacją i operacjonalizacją pojęć. Nie w pełni rozumie różnice pomiędzy różnymi poziomami teorii. Nie potrafi sprawnie opisać różnych podejść teoretycznych dotyczących rozwoju nauki, wyjaśnić pojęcie paradygmatu, wskazać różnice pomiędzy socjologią pozytywistyczną i humanistyczną oraz ich implikacje dla metodologii socjologicznej. Nie rozumie w pełni problemu przyczynowości, wyjaśniania i przewidywania zjawisk społecznych.
- *ocena niedostateczna jeśli:* Student/studentka nie zna znaczenia podstawowych pojęć stosowanych w metodologii badań socjologicznych. Nie potrafi dobierać wskaźników dla terminów nieobserwowalnych bezpośrednio. Nie radzi sobie z konstruowaniem problemów badawczych i hipotez. Nie potrafi dokonać konceptualizacji i operacjonalizacji pojęć. Nie rozumie różnic pomiędzy różnymi poziomami teorii. Nie potrafi opisać różnych podejść teoretycznych dotyczących rozwoju nauki, wyjaśnić pojęcie paradygmatu, wskazać różnice pomiędzy socjologią pozytywistyczną i humanistyczną oraz ich implikacje dla metodologii socjologicznej. Nie rozumie problemu przyczynowości, wyjaśniania i przewidywania zjawisk społecznych.

Wymagania wstępne: brak

Cele przedmiotu:

Wiedza:

Wyposażenie w wiedzę na temat podstaw metodologii badań socjologicznych

Wyposażenie w wiedzę na temat podstawowych pojęć z zakresu metodologii badań socjologicznych

Umiejętności:

Wykształcenie umiejętności naukowego sposobu zdobywania wiedzy

Wykształcenie podstawowych umiejętności w zakresie projektowania badań socjologicznych

Kompetencje społeczne:

Uwrażliwienie na zagadnienia etyczne obowiązujące w nauce

Umiejętność pracy w grupie

Treści programowe:**A. Problematyka wykładu:**

1. Sposoby zdobywania wiedzy. Zasady poznania naukowego. Pojęcie nauki, klasyfikacja nauk. Przedmiot i granice poznania naukowego.
2. Typy metodologii. Metodologia nauk empirycznych. Metodologia, metody, techniki, narzędzia badawcze w socjologii
3. Cele badań. Logika procesu badawczego – problem badawczy, pytania badawcze, hipotezy, zmienne, wskaźniki
4. Pojęcia w naukach społecznych. Definiowanie pojęć
5. Teoria w procesie badawczym.
6. Sposoby wyjaśniania w socjologii
7. Przeszkody w zdobywaniu obiektywnej wiedzy o społeczeństwie

B. Problematyka warsztatów:

1. Wiedza, nauka, metodologia, metoda. Dyskusja na temat kluczowych pojęć metodologicznych.
2. Elementy procesu badawczego – stawianie pytań i formułowanie hipotez badawczych
3. Pojęcia i ich wskaźniki
4. Od pojęcia do teorii
5. Rozwój nauki (paradygmat; nauka normalna i nauka rewolucyjna; socjologia pozytywistyczna i socjologia humanistyczna)
6. Przyczynowość w naukach społecznych
7. Wyjaśnianie i przewidywanie
8. O języku w naukach społecznych

Wykaz literatury**A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):**

- Frankfort-Nachmias C., Nachmias D., *Metody badawcze w naukach społecznych*, Poznań 2001 (wybrane fragmenty)
- Babbie E., *Badania społeczne w praktyce*, Warszawa 2003, 2007 (wybrane fragmenty)
- Nowak S., *Metodologia badań społecznych*, Warszawa 2007, 2012 (wybrane fragmenty)
- Sulek A., *Ogród metodologii socjologicznej*, Warszawa 2002 (wybrane fragmenty)
- Babiński G., *Metodologia a rzeczywistość społeczna. Dylematy badań etnicznych*, Warszawa 2004 (wybrane fragmenty)

B. Literatura uzupełniająca

- Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, Katowice 1999
- Sztompka P. *Teoria socjologiczna końca XX wieku. Wstęp do wydania polskiego w: Turner J.H., Struktura teorii socjologicznej*, Warszawa 1985
- Andreski S., *Czarnoksiężstwo w naukach społecznych*, Oficyna Naukowa, Warszawa 2002.

	Efekty kształcenia	Sposoby weryfikacji	Odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia
Efekty kształcenia	Wiedza w wyniku przeprowadzonych zajęć student/studentka powinien/powinna: <ul style="list-style-type: none"> – posiadać wiedzę na temat podstaw metodologii badań naukowych, w szczególności socjologicznych – posiadać wiedzę na temat podstawowych pojęć z zakresu metodologii badań socjologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> – egzamin ustny – kolokwium zaliczeniowe (ćwiczenia) 	K_W02 K_W14 K_W18
	Umiejętności w wyniku przeprowadzonych zajęć student/studentka: <ul style="list-style-type: none"> – potrafi rozpoznać wiedzę zgromadzoną w sposób naukowy – potrafi posługiwać się pojęciami z zakresu metodologii naukowej – rozumie logikę procesu badawczego 	<ul style="list-style-type: none"> – egzamin ustny – kolokwium zaliczeniowe (ćwiczenia) – zadania cząstkowe (ćwiczenia) 	K_U04

	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi sformułować problemy badawcze i hipotezy, przeprowadzić conceptualizację i operacjonalizację pojęć. 		
	<p>Kompetencje społeczne w wyniku przeprowadzonych zajęć student:/studentka</p> <ul style="list-style-type: none"> - przy realizacji badań postępuje zgodnie z zasadami etycznymi obowiązującymi w nauce - wykazuje gotowość do pracy w grupie 	<ul style="list-style-type: none"> - egzamin ustny - zadania warsztatowe (ćwiczenia) 	K_K15